

Szövegértési stratégiákkal a hosszútávú rögzítésért

A **szövegértés** folyamatosan fejlődik egy-egy témakörhöz, szaktárgyhoz kapcsolódóan a tanulási folyamataidban. **Részét képezi egyrészt az átfogó, meglévő tudásod, mely segítségével értelmezed a szöveg tartalmát, de része a szakszókincsed is,** melynek folyamatos bővítése szintén elengedhetetlen a sikeres vizsgákhoz, és későbbi tevékenységeidhez is. Az alábbi, szövegértést támogató stratégia **épít az átlátóképességedre,** ugyanakkor fejleszti is azt, valamint a Bloom taxonómiai rendszer szerinti magasabb szintű gondolkodási folyamatokat célozza, tehát támogatja a figyelem fenntartását és a hosszútávú információrögzítést is.

PQ4R stratégia (Thomas és Robinson, 1972)²

A PQ4R szöveg feldolgozási módszer elsősorban az írott tananyagok elsajátításának hatékonyságát célozza. Az információk feldolgozásának aktivitása, az olvasó tudásbázisához való kapcsolat nagymértékben elősegíti az aktív, hosszú távú tudás megszerzését. A módszer neve a lépések angol nevének kezdőbetűiből álló mozaikszó. **Lényege a tananyag globális közelítése,** saját kérdéseken alapuló feldolgozása az ok-okozati összefüggések feltárásával és értelmezésével, rendszerbe helyezésével és önálló felidézésével.

Preview – Áttekintés

Az **előzetes (óra, felkészülés, vagy vizsga előtt pl.) áttekintés kifejezetten fontos a globális gondolkodás megalapozásához** egy-egy témakörhöz kapcsolódóan. Itt a teljes tananyagra és egy-egy témaegységre is gondolni kell: mindig távolról haladj a konkrét ismeretek felé, így

² Forrás: <https://mersz.hu/blog/nepszeru-tanulasi-strategiak-sq4r-murder-ipoo/>

rendszerlátásod fokozatosan épül, az ok-okozati összefüggések hamar feltárulnak. Ebben a fázisban felületes átfutással áttekinted a tananyag szerkezetét és témáját – pl. a következő szempontok szerint:

- Miről fogsz tanulni?
- Milyen részekre oszlik a tananyag?
- Hogyan kapcsolódnak a részek egymáshoz és eddigi ismereteidhez?

Ezeket általában a tartalomjegyzékből, bevezetőből, fő és alcímekből, címszavakból, ábrákból és az összefoglalásból állapíthatod meg. Miközben ezt a „szkennelést” végzed, vizuálisan rögzítésre kerül a tananyag struktúrája, amit a későbbi, részletes szövegfeldolgozással pontos információkkal töltesz meg. A kezdeti struktúra nélkül a teljes szöveg kontextusa is kevésbé áll össze, lényeglátásod csak kisebb mértékben tudja támogatni az információk feldolgozását.

Question – Kérdezés

A kérdéskultúrád közvetlenül kapcsolódik jónéhány kognitív képességedhez is: szókincedhez, lényeglátásodhoz, folyamatlogikádhoz stb. Ugyanakkor a kérdésfeltevésre törekvés támogatja is ezen képességek fejlesztését (Bloom taxonómia). Az előzetes kérdésfeltevés (mielőtt még részletesen elolvasnád a szöveget) nem egyszerű folyamat, azonban, ha ebben a fázisban sikerül elmélyülnöd és helyes, releváns kérdéseket megfogalmaznod, a szöveg feldolgozásának aktív folyamata kellően hatékony lesz a hosszútávú rögzítéshez. Segítségképpen lehetséges kérdéstípusok:

1. Összegző és meghatározó kérdések

- *Milyen?*
- *Kicsoda?*
- *Mikor?*
- *Mennyi?*
- *Hány?*

- *Mire példa?*

2. Elemző kérdések

- *Hogyan?*
- *Miért?*
- *Melyek az okai?*
- *Milyen típusai vannak?*
- *Melyek a funkciói?*
- *Mi a folyamata?*
- *Milyen más példák vannak erre?*
- *Minek az oka/eredménye?*
- *Milyen kapcsolat van közöttük?*
- *Mi a hasonlóság vagy különbség közöttük?*
- *Hogyan lehet a ... alkalmazni a ...?*
- *Melyek a fő érvei vagy állításai?*
- *Hogyan érveltünk?*
- *Milyen bizonyíték, bizonyítás van, vagy mi támasztja alá?*
- *Más szerzők milyen eltérő elméleteik vannak?*

3. Feltételező kérdések

- *Ha ...bekövetkezik, akkor ... történik?*
- *Ha ...megtörtént, akkor mi fog megváltozni?*
- *Mi történik, ha a ... elmélet jóslata bekövetkezik?*
- *Mi lenne, ha ... különbözne ...-tól?*
- *Hogyan kellene megváltoztatni, hogy jó legyen?*

4. Értékelő kérdések

- *Jó vagy rossz?*
- *Helyes vagy helytelen?*
- *Lényeges vagy mellékes?*
- *Érthető vagy nem?*
- *Logikus vagy nem?*
- *Alkalmazható vagy nem?*
- *Be van bizonyítva vagy nincs?*
- *Etikus vagy nem?*
- *Melyek az előnyei vagy hátrányai?*

- *Mi szól mellette vagy ellene?*
- *Mi lenne a legjobb megoldás a problémára / konfliktusra / ügyre?*
- *Minek (nem) kellene megtörténnie?*
- *Egyetérték-e vagy nem?*
- *Mi a véleményem?*
- *Mire alapozom véleményem?*

Read – Olvasás

Koncentrált figyelem fenntartása mellett próbáld megérteni az szöveget, nem csupán bevésni vagy a lényegét kiemelni. Keresd a válaszokat kérdéseidre! **Használd az Insert technikát!** **Készíts közben vázlatot!** Ebben a legfontosabb címszavak és fogalmak szerepeljenek, a köztük lévő kapcsolatok és összefüggések jelölésével. A vázlatot később kiegészítheted és áttekintheted. Tegyé fel újabb kérdéseket olvasás közben!

Reflect – Tükrözés

Gondold át és próbáld értelmezni saját szavaiddal, esetleg asszociációs rajzok készítésével az anyagot a következők szerint:

- Hogyan kapcsolódik a korábban tanultakhoz?
- Hogyan függnek össze a lecke főtémái az altémáival?
- Vannak-e ellentmondások, és sikerült-e feloldani ezeket?
- Hogyan, milyen problémák megoldásához használhatók fel ezek az ismeretek?

Recite – Felmondás

„Idő hiányában” ez is gyakran kiesik a tanulási folyamatból, holott, az **aktív szaktárgyi szókincs megszerzéséhez elengedhetetlen.** A tananyag hangos felmondása – akár hangfelvevő eszközökre is – saját szavaiddal, az összefüggések bemutatása az egyes részekhez kapcsolódó kérdések alapján nagy mértékben segíti a hosszú távú rögzítést. Használd hozzá a fejezetcímeket, ábrákat, címszavakat és vázlatodat. Játszd el a szöveget:

tedd különlegessé, egyedivé, emlékezetessé a részeit. Játssz a hangoddal is, könnyebben fenntartod a figyelmedet és jobban fogsz rá emlékezni is.

Review – Összegzés

A tanult ismeretek önálló összefoglalása, ismétlése és ellenőrzése. Tegyel fel további kérdéseket és feltételezéseket magadnak! Válaszold meg a korábbi kérdéseket. Hiányosság esetén természetesen visszatekintés, a szöveg újra olvasása szükséges. Térj vissza egy idő múlva és összegezd ismét!

A módszert jól támogatja a Pomodoro, a Cornell ON THAT DAY, az Insert és a Mandarin technika alkalmazását is, de gondolattérkép készítésével is ötvözheted.

Feladat 1: Szövegrövidítés. Az alábbi szöveg 68 szóból áll. Első lépésben sűrítsd 34 szóból álló szövegbe a tartalmát, majd második lépésben 17 szóra, végül 9 szóban legyen benne a teljes bekezdés lényege. A sűritések folyamatában a saját szavaidat is használhatod.

PQ4R stratégia

A PQ4R szöveg feldolgozási módszer elsősorban az írott tananyagok elsajátításának hatékonyságát célozza. Az információk feldolgozásának aktivitása, az olvasó tudásbázisához való kapcsolás nagymértékben elősegíti az aktív, hosszú távú tudás megszerzését. A módszer neve a lépések angol nevének kezdőbetűiből álló mozaikszó: áttekintés, kérdezés, olvasás, tükrözés, felmondás, összegzés. A módszer lényege a tananyag globális közelítése, saját kérdéseken alapuló feldolgozása szerkezeti és oksági összefüggéseinek feltárásával és értelmezésével, rendszerbe helyezésével és önálló felidézésével.

34 szóval:

17 szóval:

9 szóval:

Feladat 2: Válaszold meg az alábbi kérdéseket:

- Gondold át, hogy Bloom rendszere szerint milyen szintű gondolkodási folyamatokat végeztél a szövegrövidítéskor?
- Véleményed szerint miért hasznos technika a szövegek tartalmának rögzítéséhez?
- Tudnád integrálni a CORNEL ON THAT DAY technikával is? Hogyan?

EFOP-3.4.3 -16-2016-00014 projekt

Marunák Mária

Hatékony tanulás I. e-learning kurzus

SZTE Egyetemi Életvezetési Tanácsadó Központ

<http://www.eletv.u-szeged.hu/>

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

Szegedi Tudományegyetem
Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE